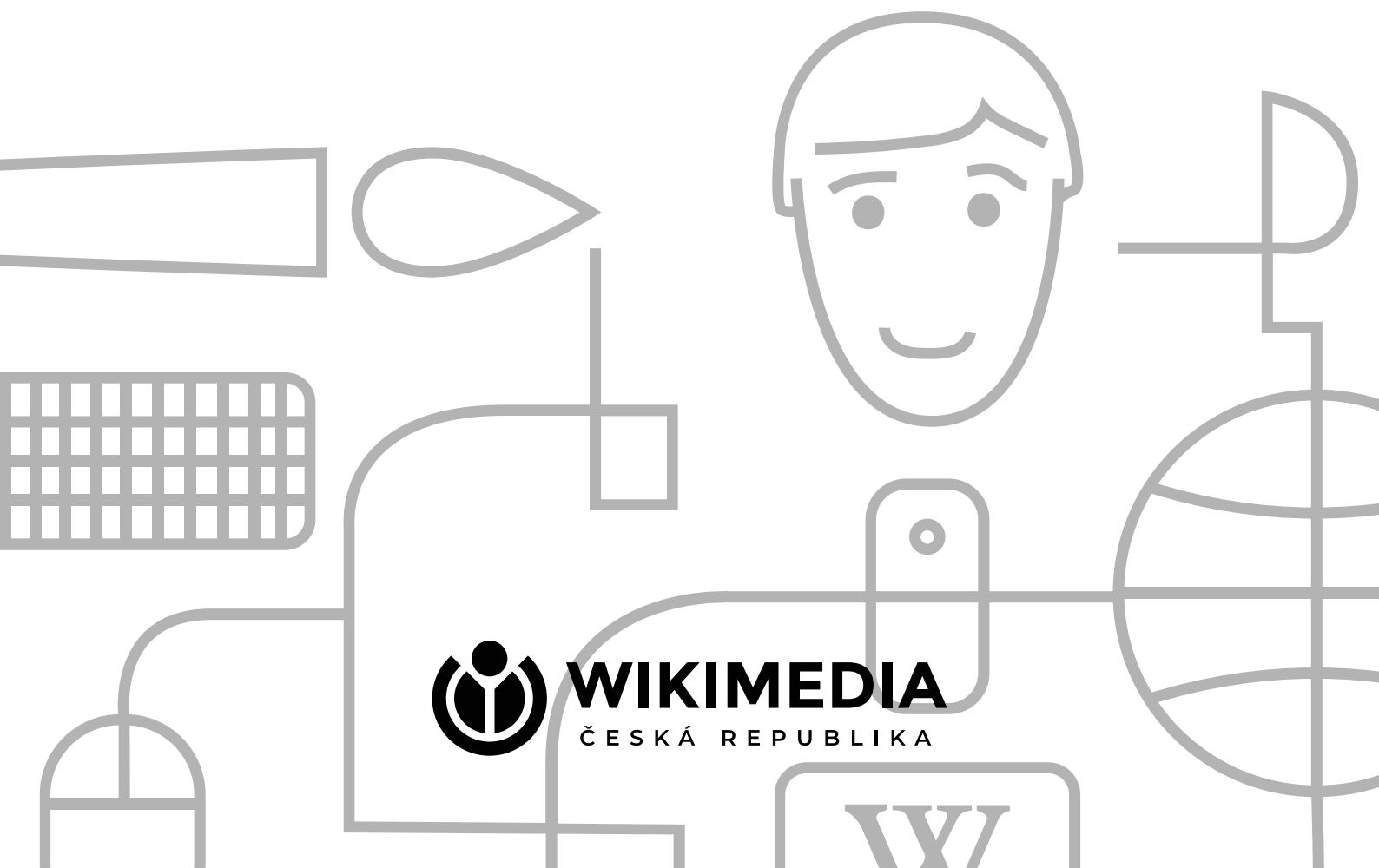

PŘÍRUČKA

UČ (S) WIKI

WIKIMEDIA

ČESKÁ REPUBLIKA

OBSAH PŘÍRUČKY

Úvod	4
Uč (s) Wiki	4
Poděkování	4
O autorovi příručky	5
Jak pracovat s příručkou	6
Poznáváme terciární zdroj (AKTIVITA 1)	7
Metodické shrnutí aktivity (pro učitele)	7
Detailní popis a vysvětlení aktivity (pokyny pro učitele)	8
Poznáváme terciární zdroj (pracovní list pro žáky)	9
Tvoříme strukturu encyklopedického článku (AKTIVITA 2)	10
Metodické shrnutí aktivity (pro učitele)	10
Detailní popis a vysvětlení aktivity (pokyny pro učitele)	11
Tvoříme strukturu encyklopedického článku (pracovní list pro žáky)	12
Hledáme vhodné zdroje pro encyklopedický článek (AKTIVITA 3)	13
Metodické shrnutí aktivity (pro učitele)	13
Detailní popis a vysvětlení aktivity (pokyny pro učitele)	14
Hledáme vhodné zdroje pro encyklopedický článek (pracovní list pro žáky)	15
Formulujeme encyklopedické texty (AKTIVITA 4)	16
Metodické shrnutí aktivity (pro učitele)	16
Detailní popis a vysvětlení aktivity (pokyny pro učitele)	17
Formulujeme encyklopedické texty (pracovní list pro žáky)	18
Citujeme zdroje v encyklopedickém článku (AKTIVITA 5)	19
Metodické shrnutí aktivity (pro učitele)	19
Detailní popis a vysvětlení aktivity (pokyny pro učitele)	20
Citujeme zdroje z encyklopedického článku (pracovní list pro žáky)	21
A co dál?	22
Přílohy	23
Materiály k aktivitám: AKTIVITA 4 – Názvy a příklady stylů (úkol 1)	24
Materiály k aktivitám: AKTIVITA 5 – Sada kartiček s částmi citace (úkol 2)	25
Návody pro psaní Wikipedie	26
Než začnete editovat	26
Pokročilé editace	26
Editace článku	26
Šablony	26
Před publikováním	26
Práce s obrázky	26
Tipy a nápady pro editory	26
Nápověda, pomoc, průvodci a jiné návody	26

ÚVOD

Milí přátelé Wikipedie a vzdělávání,

dostává se vám do rukou první oficiální metodická příručka Wikimedia ČR obsahující pět aktivit s Wikipedií, které můžete využít ve vaší výuce. Tyto aktivity jsou navrženy tak, aby maximálně rozvíjely digitální kompetence žáků¹ průřezovým rozvojem jejich digitální gramotnosti. Najdou si proto své místo v mnoha různých předmětech a oblastech vzdělávání, kde vedle rozvoje digitálních kompetencí též napomáhají dosáhnout cíle orientovat se v digitálním prostředí a bezpečně, sebejistě, kriticky a tvořivě využívat digitálních technologií při práci, učení, ve volném čase i při zapojování se do společnosti a občanského života².

UČ (S) WIKI

Tato příručka vznikla v rámci programu Uč (s) Wiki, jehož cílem je rozvoj kritického myšlení a digitální gramotnosti prostřednictvím aktivit na Wikipedii. Rádi bychom pomoci ní inspirovali učitele k tomu, aby svým žákům používání Wikipedie nezakazovali, ale naopak jim v dnešní době plné dezinformací ukázali, jak s ní pracovat. Ti se tak mohou naučit, jak využívat jejich předností a zároveň uplatňovat kritický přístup k informacím, ale také si dát pozor na její možné nedostatky.

Vzdělávací program je určen primárně žákům 8.–9. tříd základních škol a studentům 1.–2. ročníků středních škol. Reflektuje národní Strategii vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ a je v souladu s příslušnými Rámcovými vzdělávacími programy.

PODĚKOVÁNÍ

Rádi bychom na tomto místě poděkovali všem, kteří se na vzniku příručky podíleli. Od prvních nápadů na aktivity, jež jsme testovali ve školách, přes pokusy o jejich metodické zpracování a podnětné komentáře mnoha učitelů, kteří nadšeně testovali s námi, až po finální sepsání a pilotáž aktivit, jež zde najdete. Speciální poděkování patří Gabce Bokové, která stála u zrodu celého nápadu v době, kdy působila jako manažerka vzdělávacích aktivit ve Wikimedia ČR.

Díky patří i všem těm, kteří mají chuť společně s námi přizvat Wikipedii do hodin a vnímat ji jako učitelova přítele a pomocníka, a nikoli jako protivníka.

*Lucie Schubert,
manažerka vzdělávacích aktivit Wikimedia ČR*

---

¹Vzhledem k charakteru, délce a formální stránce tohoto dokumentu je nadále používáno generické maskulinum, kterým jsou v případě žáků myšleni jak žáci, tak žákyně, a totéž platí u studentů a učitelů.

²Digitální kompetence v RVP ZV: nový cíl a nová klíčová kompetence v RVP ZV. Edu.cz [online]. [cit. 2022-06-14]. Dostupné z: <https://revize.edu.cz/digitalni-gramotnost-v-rvp-zv>

O AUTOROVI PŘÍRUČKY

Jaroslav Mašek vystudoval Pedagogickou fakultu Univerzity Karlovy, obor anglický jazyk – technická a informační výchova. Je učitelem na střední škole, lektorem kurzů a workshopů pro učitele a autorem článků o vzdělávání.

Od roku 2018 spolupracuje s Wikimedia ČR na přípravě a vedení kurzů psaní Wikipedie a tvorbě vzdělávacích materiálů pro učitele, od roku 2022 je i garantem [akreditovaných kurzů DVPP](#). Je také členem [GEG ČR](#) a [Českého klubu absolventů IVLP](#) (International Visitor Leadership Program).

Od roku 2019 vede portál o vzdělávacích technologiích s názvem [Spomocník](#). Je konzultantem vzdělávacích technologií v [Národním pedagogickém institutu ČR](#), kde se od roku 2022 podílí na tvorbě [DigiPořadu Jaroslava Maška](#). Více o něm najdete na www.jaroslavmasek.cz, o jeho aktivitách v rámci Wikipedie a vzdělávání pak na wikipedie.jaroslavmasek.cz.

*Jaroslav Mašek,
autor příručky*

JAK PRACOVAT S PŘÍRUČKOU

Při přípravě struktury této příručky jsme se zaměřili na dvě věci. Zaprvé, aby aktivity v ní na sebe logicky navazovaly, a zadruhé, abychom vám poskytli dostatek metodických informací, jak s ní pracovat a jak žáky při práci v aktivitách vést. Každá aktivita proto obsahuje 3 části. První dvě jsou pro vás, třetí je pak určena žákům.

METODICKÉ SHRNUÍ AKTIVITY (část 1)

se zaměřuje na základní, obecné informace, které jsou nezbytné k pochopení a začlenění dané aktivity v rámci vzdělávacího procesu. Vedle tématu, cíle, obsahu, časové dotace, forem, metod, výstupů, klíčových kompetencí či souvisejících témat obsahuje také odkazy na pravidla Wikipedie (tj. vysvětlení dané problematiky z pohledu Wikipedie), která s tématem úzce souvisejí a ze kterých mohou žáci čerpat další informace při hlubším studiu dané problematiky (např. během editace Wikipedie apod.). Na tato pravidla se dostanete z vyhledávacího pole na stránce Wikipedie vložení zkratky uvedené v závorce. Např. pro vysvětlení, co to je věrohodný zdroj, napište do vyhledávacího pole na Wikipedii, kde běžně vyhledáváte hesla, zkratku "WP:VZ".

DETAILNÍ POPIS A VYSVĚTLENÍ AKTIVITY (část 2)

se už zaměřuje na vaši roli průvodce v konkrétní aktivitě. U každého úkolu, který žáci v rámci aktivity mají plnit, je uvedena časová dotace na příslušný úkol a instrukce pro vás, jak je během nich vést. Slova „průvodce“ a „vést“ jsou přitom klíčová. Vaše role je zde především moderátorská. Žáci by měli být schopni k cíli a výstupům dojít sami v rámci vytvořených skupin a též zvládnout fázi sebeevaluační i poskytnout zpětnou vazbu spolužákům v týmu či celé třídě/skupině.

PRACOVNÍ LIST PRO ŽÁKY (část 3)

je určen výhradně žákům, aby věděli, na čem mají pracovat a kde se zrovna v rámci celé aktivity nacházejí. Ti by je proto měli mít dostupné během aktivity, buď v elektronické podobě (na svém mobilním zařízení), nebo v tištěné podobě. Zdali bude mít pracovní list každý žák, či bude jeden v rámci dvojice/pracovní skupiny, je pouze na vás.

Poslední část příručky se zaměřuje na přehled návodů pro psaní Wikipedie. Tyto návody mohou vám a vašim žákům pomoci, pokud se rozhodnete začít editovat či vytvářet nové články na Wikipedii. I zde jsme se snažili o jejich logické uspořádání, od registrace a tvorby uživatelské stránky a pracovního prostředí (Pískoviště) přes pravidla spojená se základní editací, tvorbou textů a jejich publikováním až k pokročilým editacím či práci s vybranými šablonami a obrázky. Přestože se tato příručka primárně zaměřuje na needitační aktivity, jejich provázanost s těmi editačními je velmi úzká, a tudíž je editace Wikipedie po nich logickým vyústěním.

Věříme, že vám struktura a všechny části této příručky pomohou s ní co nejefektivněji pracovat a předat žákům její obsah co nejlépe.

**Obsah
pro učitele**

**Obsah
pro žáky**

AKTIVITA 1

POZNÁVÁME TERCIÁRNÍ ZDROJ

METODICKÉ SHRNUÍ AKTIVITY

TÉMA:	terciární zdroj, jeho smysl a význam
OBSAH:	seznámení se s terciárním zdrojem a jeho propojením na další zdroje
CÍL:	Žáci chápou smysl a význam terciárního zdroje, jeho důvěryhodnost, objektivnost, jeho vznik na Wikipedii včetně jeho výhod a nevýhod.
CÍLOVÁ SKUPINA:	žáci SŠ, případně posledních ročníků ZŠ
TYP AKTIVITY:	needitační
ČASOVÁ DOTACE	2 vyučovací jednotky (2 x 45 minut) – 3 aktivity po 30 minutách
FORMA:	individuální, skupinová – dvojice, menší skupiny, celá skupina
SAMR MODEL:	substituce (nahrazení beze změny cíle a postupu)
ZAPOJENÉ TECHNOLOGIE:	iPady s Apple TV, stolní počítače nebo notebooky (1:1), projektor
POUŽITÉ APLIKACE A SLUŽBY:	Padlet, libovolná aplikace na poznámky, webový prohlížeč
VÝSTUPY:	online i offline prezentace v rámci skupiny
SDÍLENÍ:	online dokumenty, Padlet nástěnka
HODNOCENÍ A ZPĚTNÁ VAZBA:	formativní: žáci ve skupině, učitel – žák (individuálně), učitel – žáci (skupinově)
KLÍČOVÉ KOMPETENCE:	digitální, k řešení problémů, komunikativní
POCHOPENÍ V SOUVISLOSTECH:	rozdíly a vztah primárního, sekundárního a terciárního zdroje
SOUVISEJÍCÍ TÉMATA:	informace, dezinformace, kritické myšlení, mediální gramotnost
PRAVIDLA WIKIPEDIE:	Věrohodný zdroj (WP:VZ), Dva nezávislé netriviální věrohodné zdroje (WP:2NNVZ), Encyklopedická významnost (WP:EV) ³
NAVAZUJÍCÍ AKTIVITA:	Struktura encyklopedického hesla na Wikipedii (aktivita 2)

³Na tento obsah se dostanete na stránce Wikipedie vepsáním zkratky v závorce do tamního vyhledávacího pole.

AKTIVITA 1

POZNÁVÁME TERCIÁRNÍ ZDROJ

DETAILNÍ POPIS A VYSVĚTLENÍ AKTIVITY

ÚKOL 1 [30 minut] (Úvodní diskuze)

1. Moderujte práci ve skupinách například takto: dvojice – 3 minuty / 2 důvody, čtveřice – 3 minuty / 4 důvody, osmice – 4 minuty / 6 důvodů **(celkem 10 minut)** – tzv. metoda řeky.
2. Následně vyzvěte žáky, aby si zvolili zástupce skupiny, který bude prezentovat důvody, jež skupina vymyslela. Střídavě prezentující představitel 1. důvod a ostatní skupiny prostřednictvím svých zástupců sdělí, zda mají stejný důvod nebo zda souhlasí s tímto prezentovaným důvodem. Pokud se všechny skupiny shodnou, důvod napište na společný seznam (flip nebo tabuli). V případě, že se neshodnou, ponechte důvod stranou či pod čarou. **(15 minut)**
3. Na závěr stručně shrňte důvody, na kterých se třída shodla. **(5 minut)**

ÚKOL 2 [30 minut] (Nad článkem k oblíbenému tématu)

1. V prvním úkolu (bod 1–5) nechte žáky pracovat samostatně. Po konzultaci v rámci dvojice se zeptejte daného žáka na to, co se dozvěděl od spolužáka z dvojice. Nechte druhého z dvojice zkorigovat informace, je-li to potřeba, a pak se obdobně zeptejte i druhého žáka z dvojice. **(15 minut)**
2. Předtím, než se dvojice pustí do vyhledávání informací, zmiňte žákům historii editací Wikipedie a ukažte, kde ji najdou. Poté je už nechte, aby vyhledali odpovědi na všechny otázky.
3. Individuálně obcházejte dvojice a pomáhejte těm, kdo to potřebují. Zjišťujte od žáků jejich odpovědi a zkontrolujte, že jsou správné.
4. Závěrem stručně zhodnoťte tuto aktivitu a vypíchněte chyby či postřehy, kterých jste si během observace ve třídě všimli. **(15 minut)**

ÚKOL 3 [30 minut] (SWOT analýza Wikipedie)

1. Nechte žáky, aby se nejdříve individuálně seznámili s otázkami, na které budou ve skupině hledat odpovědi, a také s metodou SWOT analýzy (v článku na Wikipedii), pomocí níž budou odpovědi zpracovávat. Pomozte jim, pokud něčemu z článku nerozumí. **(10 minut)**
2. Poté je nechte rozdělit se do skupin po 3–4.
3. V rámci skupiny je nechte domluvit se, kdo bude zapisovat odpovědi do SWOT tabulky.
4. Následně jim dejte prostor k diskusi nad otázkami a na vypracování odpovědí. **(15 minut)**
5. Stručně nechte skupiny prezentovat své výstupy buď po týmech nebo po otázkách. **(5 minut)**
6. Závěrem krátce shrňte tuto aktivitu a doplňte odpovědi, které nezazněly.

AKTIVITA 1

POZNÁVÁME TERCIÁRNÍ ZDROJ

PRACOVNÍ LIST PRO ŽÁKY

ÚKOL 1

(Úvodní diskuze)

ZADÁNÍ (do dvojice):

1. Ve dvojici najděte dvě odpovědi na následující otázku:
Proč tak často skončíme při vyhledávání informací právě na Wikipedii?
2. Porovnejte své odpovědi s jinou dvojicí a ve čtveřici napište 4 odpovědi (důvody).
3. Ze dvou čtveřic vytvořte osmice a společně, v rámci této osmice, dejte dohromady 6 důvodů.
4. Prezентуйте své odpovědi zbylým skupinám a zjistěte, zda mají stejné či jiné důvody. Společně v rámci celé třídy se pokuste shodnout na 8 důvodech.

ÚKOL 3

(SWOT analýza Wikipedie)

ZADÁNÍ (individuální):

1. Seznamte se s otázkami, na které budeme v tomto úkolu hledat odpovědi:
  - Jaké jsou silné stránky Wikipedie?
  - Jaké jsou slabé stránky Wikipedie?
  - Jaké příležitosti se nám při práci s Wikipedií nabízejí?
  - Jaká nebezpečí či hrozby vidíte při práci s Wikipedií?
2. Seznamte se s metodou, kterou budeme při hledání odpovědí na tyto otázky používat. Přečtěte si článek o SWOT analýze na Wikipedii, a pokud něčemu nerozumíte, obraťte se na učitele.
3. Vytvořte 3–4 člennou skupinu.
4. V rámci skupiny společně odpovězte na otázky výše a odpovědi zpracujte pomocí SWOT analýzy.
5. Prezентуйте svůj výstup ostatním skupinám.

ÚKOL 2

(Nad článkem k oblíbenému tématu)

ZADÁNÍ 1 (individuální):

1. Vyhledejte na Wikipedii článek o vašem oblíbeném tématu či osobnosti.
2. Jsou informace v článku pravdivé? Důvěřujete jim? Pokud ano, proč?
3. Je něco, co v článku chybí nebo není aktuální? Pokud ano, co to je?
4. Ukažte spolužákovi/spolužačce vybraný článek a zdůvodněte, proč jste si jej vybrali, zda článek vykazuje nějaké nedostatky a jaké.
5. Nechte spolužáka/spolužačku ukázat vám jeho/její článek a sdělit svůj pohled na jeho obsah.

ZADÁNÍ 2 (ve dvojicích):

1. Se spolužákem/spolužačkou vyhledejte u obou článků následující:
  - Kdo a kdy články vytvořil?
  - Jak vypadala první verze obou článků?
  - Z jakých zdrojů první verze článků vznikla?
  - Kdy a kým došlo k poslední editaci článků?
  - K jakým změnám došlo v poslední editaci obou článků?

AKTIVITA 2

TVOŘÍME STRUKTURU ENCYKLOPEDICKÉHO ČLÁNKU

METODICKÉ SHRNUÍ AKTIVITY

TÉMA:	struktura encyklopedického článku
OBSAH:	seznámení se se strukturou encyklopedického článku, jeho povinnými částmi a dalšími kapitolami a navržení vlastní struktury článku
CÍL:	Žáci chápou smysl a význam členění článku na části, rozpoznají povinné a další, nezbytné části a na základě této znalosti dokážou navrhnout vlastní strukturu encyklopedického článku na Wikipedii.
CÍLOVÁ SKUPINA:	žáci SŠ, případně posledních ročníků ZŠ
TYP AKTIVITY:	needitační
ČASOVÁ DOTACE	2 vyučovací jednotky (2 x 45 minut) – 2 aktivity po 40 a 50 minutách
FORMA:	individuální, skupinová – dvojice, celá skupina
SAMR MODEL:	substituce (nahrazení beze změny cíle a postupu)
ZAPOJENÉ TECHNOLOGIE:	iPady s Apple TV, počítače nebo notebooky (1:1), projektor
POUŽITÉ APLIKACE A SLUŽBY:	libovolná aplikace na poznámky, webový prohlížeč
VÝSTUPY:	online i offline prezentace v rámci skupiny
SDÍLENÍ:	online dokumenty
HODNOCENÍ A ZPĚTNÁ VAZBA:	formativní: žáci vzájemně ve skupině, učitel – žák (individuálně), učitel – žáci (skupinově)
KLÍČOVÉ KOMPETENCE:	digitální, k řešení problémů, komunikativní
POCHOPENÍ V SOUVISLOSTECH:	organizace, struktura a členění článků při jejich tvorbě
SOUVISEJÍCÍ TÉMATA:	psaní článku na Wikipedii
PRAVIDLA WIKIPEDIE:	Vzhled a styl (WP:VAS) ⁴
NAVAZUJÍCÍ AKTIVITA:	Hledáme vhodné zdroje pro encyklopedický článek (aktivita 3)

⁴ Na tento obsah se dostanete na stránce Wikipedie vepsáním zkratky v závorce do tamního vyhledávacího pole.

AKTIVITA 2

TVOŘÍME STRUKTURU ENCYKLOPEDICKÉHO ČLÁNKU

DETAILNÍ POPIS A VYSVĚTLENÍ AKTIVITY

ÚKOL 1 [40 minut]

(Seznámení se se strukturou článků a návrh nových kapitol)

1. Představte/připomeňte žákům koncepci myšlenkového mapování a způsob tvorby myšlenkové mapy. Vysvětlete jim její použití v úkolu 1 (na každé větvi by postupně měly být části, které se v článcích opakují: úvodní část, závěrečná část článku s externími odkazy a referencemi, kategoriemi a portály, jednotlivé kapitoly (u osobnostní např. život, kariéra, dílo apod.), infobox aj. **(10 minut)**
2. Nechte žáky sestavit myšlenkové mapy dle zadání v bodu 2. **(15 minut)**
3. Požádejte žáky, aby si své seznamy (myšlenkové mapy) porovnali a aby dali dohromady seznam těch částí, které se v článcích opakují.
4. Ve dvojicích by žáci měli následně sestavit návrh nových kapitol pro 2 vybrané články a poté vytvořit pořadí kapitol, jak ve článcích půjdou za sebou, vč. nově navržených. **(10 minut)**
5. Svůj výsledek (pořadí) nakonec představit jiné dvojici. **(5 minut)**

ÚKOL 2 [50 minut]

(Návrh vlastní struktury vybraného článku)

1. Žáci by nyní již měli mít představu, jak vypadá struktura článku na Wikipedii. Odsouhlaste jim, případně zkorigujte vybrané téma a nechte je individuálně navrhnout strukturu článku. Žáky správně motivujte v tom smyslu, že není potřeba kontrolovat na Wikipedii jednotlivé části, nejde o to, mít vše přesně dle existujícího článku, spíš se zamyslet nad vhodnou návazností kapitol. **(10 minut)**
2. Požádejte žáky, aby si vzájemně ve dvojicích představili své návrhy struktury a dle zpětné vazby od spolužáka si svou strukturu zrevidovali. **(10 minut)**
3. Po této revizi nechte teprve žáky porovnat svou strukturu s Wikipedií. Připomeňte, že jiná struktura ještě neznamená, že mají něco špatně.
4. Nechte je poznamenat si odlišnosti a pak se jich individuálně během observace či v rámci celé skupiny ptejte na tyto odlišnosti a důvody, proč jsou kapitoly navrženy jinak, a které řešení je podle nich lepší, zda to stávající na Wikipedii nebo to jejich. Zajímavé náměty z těchto individuálních diskuzí prezentujte celé třídě. **(10 minut)**
5. Nyní dejte žákům čas, aby navrhli kapitoly, které by do existujícího článku přidali, **(5 minut)** a aby své návrhy zkonzultovali ve dvojici. **(5 minut)**
6. Vybrané návrhy prezentujte třídě. **(10 minut)**
7. Shrňte celou aktivitu a zdůrazněte důležité momenty. **(5 minut)**

AKTIVITA 2

TVOŘÍME STRUKTURU ENCYKLOPEDICKÉHO ČLÁNKU

PRACOVNÍ LIST PRO ŽÁKY

ÚKOL 1

(Seznámení se se strukturou článku a návrh nových kapitol)

ZADÁNÍ (individuálně, ve dvojicích):

1. Vyhledejte na Wikipedii 3 různé články o vašich oblíbených tématech.
2. Najděte podobnosti v člancích a poznamenejte si je pomocí myšlenkové mapy (budete-li potřebovat, její tvorbu vám vysvětlí učitel).
3. Srovnajte podobnosti v člancích se spolužákem (porovnejte své myšlenkové mapy). Našli jste nějaké části, které se opakují ve všech člancích? Pokud ano, které to jsou?
4. Vyberte ve dvojici dva články (jeden z vašeho výběru a jeden z výběru spolužáka/spolužačky) a společně přemýšlejte o tom, které části v člancích chybí a podle vás by tam měly být.
5. Sestavte seznam těchto částí (nových kapitol) pro každý článek a sepište pořadí, jak všechny části půjdou za sebou v obou člancích, včetně vámi navržených nových kapitol.
6. Společně prezentujte vámi navrženou novou strukturu (pořadí) jiné dvojici nebo ostatním ve skupině.

ÚKOL 2

(Návrh vlastní struktury vybraného článku)

ZADÁNÍ (individuální):

1. Vyberte si osobnost či událost, o které si myslíte, že by měla mít svůj článek na Wikipedii. Sdělte svou volbu učitel. Článek však prozatím na Wikipedii nehledejte, k tomu se dostaneme později.
2. Na základě zkušeností z předchozího úkolu navrhnete kapitoly, které by podle vás měl článek obsahovat. Vyjděte z poznámek a vytvořené struktury z předchozího úkolu 1.
3. Hotovou strukturu ukažte spolužákovi/spolužačce a požádejte ho/ji o zpětnou vazbu. Poté mu/ji dejte zpětnou vazbu na vytvořenou strukturu a případně si doplňte vaše struktury o další kapitoly.
4. Vyhledejte daný článek na Wikipedii, a pokud existuje, srovnajte kapitoly z něj s těmi, které jste navrhli vy a zkonzultovali ve dvojici.
5. Liší se kapitoly z článku s vaším návrhem? Pokud ano, proč? A nejsou některé vámi navržené kapitoly v článku obsaženy jiným způsobem? Poznačte si tyto rozdíly.
6. Samostatně navrhnete kapitoly, které byste rádi do již existujícího článku přidali.
7. Ukažte svůj návrh spolužákovi/spolužačce a podívejte se na ten jeho/její. Diskutujte o vašich návrzích – zda jsou nezbytné a důležité, aby se v článku objevily. Případně svůj návrh po konzultaci ve dvojici ještě upravte.
8. Prezentujte výstupy z této aktivity (odlišnosti vašeho návrhu kapitol oproti existujícímu článku a návrh doplňujících kapitol do článku) dalším dvojicím či v rámci celé skupiny.

AKTIVITA 3

HLEDÁME VHODNÉ ZDROJE PRO ENCYKLOPEDICKÝ ČLÁNEK

METODICKÉ SHRNUÍ AKTIVITY

TÉMA:	hledání vhodných zdrojů pro encyklopedický článek
OBSAH:	rozdělení zdrojů do kategorií dle daných kritérií
CÍL:	Žáci dokážou dle předem daných kritérií rozdělit zdroje na primární/sekundární, ne/triviální, ne/závislé, ne/věrohodné.
CÍLOVÁ SKUPINA:	žáci SŠ, případně posledních ročníků ZŠ
TYP AKTIVITY:	needitační
ČASOVÁ DOTACE	90 minut (2 výukové jednotky) ve 3 blocích: 15, 60, 15 minut
FORMA:	individuální, skupinová – dvojice, malé týmy po 4–5, celá skupina
SAMR MODEL:	–
ZAPOJENÉ TECHNOLOGIE:	internet
POUŽITÉ APLIKACE A SLUŽBY:	Google Workspace for Education, Microsoft 365 Education (nebo alternativní)
VÝSTUPY:	téma s vhodnými zdroji (primární), dokumenty s rozdělenými zdroji (sekundární)
SDÍLENÍ:	v rámci týmu, celé skupiny, dvojice
HODNOCENÍ A ZPĚTNÁ VAZBA:	formativní: žáci vzájemně ve skupině, učitel – žák (individuálně), učitel – žáci (skupinově)
KLÍČOVÉ KOMPETENCE:	digitální, k řešení problémů, komunikativní
POCHOPENÍ V SOUVISLOSTECH:	informační zdroje, dezinformace
SOUVISEJÍCÍ TÉMATA:	digitální gramotnost, mediální výchova
PRAVIDLA WIKIPEDIE:	Věrohodný zdroj (WP: VZ), Dva nezávislé netriviální věrohodné zdroje (WP: 2NNVZ) ⁵
NAVAZUJÍCÍ AKTIVITA:	Formulujeme encyklopedické texty (aktivita 4)

⁵Na tento obsah se dostanete na stránce Wikipedie vepsáním zkratky v závorce do tamního vyhledávacího pole.

AKTIVITA 3

HLEDÁME VHODNÉ ZDROJE PRO ENCYKLOPEDICKÝ ČLÁNEK

DETAILNÍ POPIS A VYSVĚTLENÍ AKTIVITY

ÚKOL 1 [15 minut]

1. Nechte každého žáka vybrat si téma, které ho zajímá a týká se nějaké události z poslední doby. Odsouhlaste s ním ta témata, která se hodí pro encyklopedické články.
2. Všichni vloží nalezené zdroje ke zvolenému tématu do samostatného dokumentu, kde uvedou: název tématu a odkazy na zdroje. Tento dokument uloží pod svým jménem do společné sdílené složky, kterou jim předem připravíte a sdělíte, kde ji najdou. Využijte pro tyto účely váš školní systém Google Workspace for Education nebo Microsoft 365 Education.

ÚKOL 2 [40 minut – bod 1 a 2, 20 minut – bod 3]

1. Po rozdělení žáků do týmů předejte každému týmu kritéria, podle kterých budou dané zdroje posuzovat, a vysvětlíte jim, co budou dělat. Každý tým bude procházet všechny zdroje (tj. dokumenty) a dle kritérií posuzovat dané zdroje. Nechte proto žáky, aby si rozdělili práci (soubory) ve skupině. Požádejte je, aby si v týmu zvolili vedoucí/ho, která/ý bude dohlížet na práci týmu a správné rozdělování zdrojů.
2. Každý tým bude ukládat své výstupy do dvou samostatných souborů podle toho, co posuzují. Např. tým 1 bude mít soubor “primární zdroje” a soubor “sekundární zdroje” a do každého bude dávat příslušné zdroje z daných témat. Soubor “primární zdroje” tak bude obsahovat nejprve název tématu a pod ním všechny primární zdroje, které žák z týmu 1 vybral ze seznamu zdrojů uložených žákem, který si téma zvolil.
3. Předem požádejte třídu, aby si ve svých týmech zvolili zástupce prezentující práci týmu (nemusí to být vedoucí týmu). Napište na tabuli strukturu prezentace, tj. tři její části: 1. co tým posuzoval, 2. kritéria posuzování, 3. ukázkou roztřídění na několika příkladech.
4. Upozorněte týmy, že by jejich prezentace neměla přesáhnout 4 minuty.
5. Závěrem práci týmu stručně zhodnoťte.

ÚKOL 3 [15 minut]

1. Před začátkem aktivity se žáky krátce diskutujte zdroje, na které se mají nyní zaměřit, tj. do kterých dokumentů se mají podívat na vhodné zdroje (sekundární, netriviální, nezávislé, věrohodné).
2. Dejte jim čas (**cca 10 minut**), aby si zdroje svého původního tématu upravili, případně dohledali nové, které vyhovují dle rozdělení výše.
3. Ve dvojicích nechte žáky společně krátce prezentovat své úpravy a provedte náhodnou observaci ve třídě.
4. Aktivitu závěrem shrňte, případně zopakujte kritéria výběru zdrojů pro encyklopedický článek.

AKTIVITA 3

HLEDÁME VHODNÉ ZDROJE PRO ENCYKLOPEDICKÝ ČLÁNEK

PRACOVNÍ LIST PRO ŽÁKY

ÚKOL 1

ZADÁNÍ (individuální):

1. Zvolte si téma, které vás zajímá a týká se zajímavé události z poslední doby. Sdělte téma učitelů a nechte si je odsouhlasit. Poté k vybranému tématu najděte na internetu 2 zdroje vyjma Wikipedie.
2. Vložte odkazy na tyto zdroje do vlastního dokumentu, ten pojmenujte svým jménem a uložte do sdílené složky, kterou vám sdělí učitel.

ÚKOL 2

ZADÁNÍ (v týmech po 3–4 žácích):

1. Vylousujte (nebo vyberte) si tým, ve kterém budete pracovat:
  - **Tým 1** posuzuje, zda jde o zdroje primární nebo sekundární.
  - **Tým 2** posuzuje, zda jsou zdroje triviální nebo netriviální.
  - **Tým 3** posuzuje, zda jsou zdroje závislé nebo nezávislé.
  - **Tým 4** posuzuje, zda jsou zdroje věrohodné nebo nevěrohodné.
2. V rámci daného týmu dle příslušných kritérií pro posuzování, které vám buď dá učitel nebo které si sami najdete, vyhodnoťte a roztřídte všechny zdroje do dvou uvedených kategorií.
3. Za tým krátce prezentujte ostatním týmům:
  - a. co jste posuzovali (zaměření týmu),
  - b. podle jakých kritérií jste zdroje posuzovali,
  - c. výsledek roztřídění.Celá prezentace by neměla zabrat více než 4 minuty.

ÚKOL 3

ZADÁNÍ (individuální):

1. Na základě roztřídění zdrojů z předchozího úkolu a taktéž po diskuzi s učitelem, na které zdroje je dobré se zaměřit, vyberte (případně dohledejte) dva vhodné zdroje pro téma, které jste si vybrali v úkolu 1.
2. Prezentujte své zvolené zdroje v rámci dvojice či menších skupin i to, zda jste museli svůj seznam zdrojů měnit, či nikoliv.

AKTIVITA 4

FORMULUJEME ENCYKLOPEDICKÉ TEXTY

METODICKÉ SHRNUÍ AKTIVITY

TÉMA:	tvorba encyklopedického textu
OBSAH:	encyklopedický text a jeho styl
CÍL:	Žáci umí rozeznat a vytvořit encyklopedický text.
CÍLOVÁ SKUPINA:	žáci SŠ, případně posledních ročníků ZŠ
TYP AKTIVITY:	needitační
ČASOVÁ DOTACE	90 minut (2 výukové jednotky) ve 2 blocích: 40, 50 minut
FORMA:	individuální, skupinová – dvojice, čtveřice, celá skupina
SAMR MODEL:	redefinice (nahrazení s možností stanovit zcela nové cíle a postupy)
ZAPOJENÉ TECHNOLOGIE:	internet
POUŽITÉ APLIKACE A SLUŽBY:	Wikipedie, libovolný textový procesor
VÝSTUPY:	vytvořené krátké encyklopedické texty
SDÍLENÍ:	v rámci dvojice, čtveřice a celé skupiny
HODNOCENÍ A ZPĚTNÁ VAZBA:	formativní: žáci ve skupině, učitel – žák (individuálně), učitel – žáci (skupinově)
KLÍČOVÉ KOMPETENCE:	digitální, k řešení problémů, komunikativní
POCHOPENÍ V SOUVISLOSTECH:	psaní textů ve Wikipedii
SOUVISEJÍCÍ TÉMATA:	stylistika a funkční styly, práce s informacemi
PRAVIDLA WIKIPEDIE:	Encyklopedický styl (WP:ES) ⁶
NAVAZUJÍCÍ AKTIVITA:	Citujeme zdroje z encyklopedického článku (aktivita 5)

---

⁶Na tento obsah se dostanete na stránce Wikipedie vepsáním zkratky v závorce do tamního vyhledávacího pole.

AKTIVITA 4

FORMULUJEME ENCYKLOPEDICKÉ TEXTY

DETAILNÍ POPIS A VYSVĚTLENÍ AKTIVITY

ÚKOL 1 [40 minut]

1. Rozdejte žákům texty a názvy stylů⁷ (pracovní list na str. 26) a dejte jim čas, aby mohli názvy k textům přiřadit (**10 minut**). Požádejte je, aby si ve dvojicích vzájemně porovnali svá řešení – diskutovali o nich a zdůvodnili je (**5 minut**). Na závěr se třídou projděte správná řešení a zdůvodněte je.
2. Požádejte žáky, aby se nyní ve dvojicích zaměřili na encyklopedický text a sestavili 5 vlastností, které jej charakterizují i v porovnání se zbylými texty. Tyto vlastnosti jsou sepsány v úkolu 2, bodu 1, proto zajistěte, aby je žáci neopisovali, ale přišli si na ně sami (např. jim nedávejte 2. úkol současně s 1. úkolem apod.). (**10 minut**)
3. Zajistěte, aby se žáci následně ve čtveřicích dohodli na 5 společných vlastnostech. V případě, že jich budou mít víc, nevadí, minimálně však 3. (**5 minut**)
4. Závěrečnou část věnujte krátké prezentaci vlastností, na kterých se čtveřice dohodla (**cca 3 min. na čtveřici**) a až po všech prezentacích shrňte všechny důležité vlastnosti a případně upravte výstupy žáků. (**10 minut**)

ÚKOL 2 [50 minut]

1. Vyslechněte si individuálně od každého žáka jméno osobnosti, o které chce psát, a zeptejte se na důvody, proč si ji vybrali.
2. Dejte jim dostatek času na vypracování tohoto úkolu (**cca 25 minut**). Připomeňte, aby vlastními slovy formulovali věty obsahově vycházející z vhodných sekundárních zdrojů a nekopírovali jen doslovně formulace uvedené ve zdrojích.
3. Po uplynutí vymezeného času, i v případě, že nemají napsáno všech 5 vět, vyzvěte žáky, aby porovnali svůj text s Wikipedií. V případě, že daná osobnost na ní není (zkontrolujte si během toho, co žáci připravují své texty), jim dejte sami zpětnou vazbu a tipy, co by měli zrevidovat. (**10 minut**)
4. Po revizi umožněte žákům, aby ukázali své texty jednomu spolužákovi a vzájemně si dali zpětnou vazbu. (**10 minut**)
5. Shrňte celou aktivitu a zjistěte od žáků, co bylo pro ně nejtěžší a jak se s tím vyrovnali. (**5 minut**)

---

⁷Na tento obsah se dostanete na stránce Wikipedie vepsáním zkratky v závorce do tamního vyhledávacího pole.

AKTIVITA 4

FORMULUJEME ENCYKLOPEDICKÉ TEXTY

PRACOVNÍ LIST PRO ŽÁKY

ÚKOL 1

ZADÁNÍ (individuální, dvojice):

1. Ke každému z uvedených textů se pokuste přiřadit styl, ve kterém je text napsán. Srovnajte své řešení s výsledkem spolužáka/spolužačky a ve dvojici diskutujte důvody, proč jste se rozhodli pro dané spojení.
2. Společně ve dvojici, podle rozdílů v uvedených textech, najděte 5 vlastností, které charakterizují encyklopedický text. Porovnejte vaše vlastnosti se seznamem vlastností jiné dvojice a zjistěte, které máte stejné a ve kterých se lišíte. Diskutujte o rozdílech a pokuste se dohodnout na 5 společných vlastnostech. Ty poté prezentujte skupině/třídě.

ÚKOL 2

ZADÁNÍ (individuální):

1. Zvolte si jednu vaši oblíbenou osobnost a napište o ní 5 vět tak, abyste splnili následující kritéria:
  1. Jde o jednoznačné, informativní formulace.
  2. Věty zaujmají neutrální postoj.
  3. Je použit spisovný, srozumitelný jazyk.
  4. Při uvedení osoby je uvedeno její celé jméno nebo použita 3. osoba jednotného čísla.
  5. Je použit minulý čas a takové formulace, aby informace zůstaly co nejdéle aktuální.
  6. Všechny informace jsou psány chronologicky.
  7. Ke zjištění potřebných informací využijte vhodné sekundární zdroje (viz aktivita 3).
2. Po napsání svého textu (5 vět) jej srovnajte s článkem o dané osobnosti na Wikipedii. Liší se nějak oba texty? Kde a jak?
3. Na základě srovnání obou textů zrevidujte svůj text, je-li to potřeba.
4. Ukažte svůj text spolužákovi/spolužačce a vyžádejte si jeho/její zpětnou vazbu.
5. Poté dejte zpětnou vazbu vy jemu/jí.

AKTIVITA 5

CITUJEME ZDROJE V ENCYKLOPEDICKÉM ČLÁNKU

METODICKÉ SHRNU TÍ AKTIVITY

TÉMA:	citace – jejich smysl (1), obsah (2) a způsob zápisu (3, 4)
OBSAH:	seznámení s citacemi a jejich použití
CÍL:	Žáci chápou smysl, obsah a formu zápisu citací a umí citace vytvořit.
CÍLOVÁ SKUPINA:	žáci SŠ, případně posledních ročníků ZŠ
TYP AKTIVITY:	needitační (úkol 1–3), editační (úkol 4)
ČASOVÁ DOTACE	90 minut (2 výukové jednotky) ve 4 blocích: 15, 25, 25, 25 minut
FORMA:	individuální, skupinová – dvojice, čtveřice, celá skupina
SAMR MODEL:	substituce (nahrazení beze změny cíle a postupu)
ZAPOJENÉ TECHNOLOGIE:	internet
POUŽITÉ APLIKACE A SLUŽBY:	online generátor citací, Wikipedie
VÝSTUPY:	vytvořené citace ve Wikipedii
SDÍLENÍ:	v rámci skupiny
HODNOCENÍ A ZPĚTNÁ VAZBA:	formativní: žáci ve skupině, učitel – žák (individuálně), učitel – žáci (skupinově)
KLÍČOVÉ KOMPETENCE:	digitální, k řešení problémů, komunikativní
POCHOPENÍ V SOUVISLOSTECH:	citace a autorský zákon
SOUVISEJÍCÍ TÉMATA:	digitální gramotnost, mediální výchova
PRAVIDLA WIKIPEDIE:	Reference (WP:REF), Autorské právo (WP:AP) ⁸
NAVAZUJÍCÍ AKTIVITA:	–
DALŠÍ MATERIÁLY K TÉMATU:	Citujeme s knihovnou aneb 10 citačních otázek ve spolupráci s Citace.com (www.pablikado.cz/dokument/citujeme-s-knihovnou) Citujte jednoduše (www.pablikado.cz/dokument/citujte-jednoduse)

⁸Na tento obsah se dostanete na stránce Wikipedie vepsáním zkratky v závorce do tamního vyhledávacího pole.

AKTIVITA 5

CITUJEME ZDROJE V ENCYKLOPEDICKÉM ČLÁNKU

DETAILNÍ POPIS A VYSVĚTLENÍ AKTIVITY

ÚKOL 1: PROČ CITUJEME [15 minut]

Po diskuzi ve čtveřicích (na otázku v úkolu 1) požádejte zástupce skupin, aby prezentovali důvody, které dala čtveřice dohromady, a uvedené důvody rozřídte do stejných skupin viditelně před žáky na tabuli či flipu.

Shrňte hlavní důvody prezentované žáky a přidejte další, pokud některý nezazní.

Mezi důvody by neměly chybět tyto:

- vyhnutí se plagiátorství a porušení autorských práv (zákona),
- transparentnost práce – rozdělení doslovných, přeformulovaných citací a vlastních myšlenek,
- uvedení věrohodných zdrojů ukazuje na kvalitu práce a hloubku její tvorby,
- možnost ověření si citovaných zdrojů a jejich další, hlubší studium.

Zeptejte se žáků, zda jim všechny důvody dávají smysl a jak by reagovali, kdyby u jejich díla došlo k porušení autorských práv. Krátce se o tom s nimi pobavte.

ÚKOL 2: Co citujeme [25 minut]

1. Dejte žákům ve dvojicích **cca 10 minut** na vymyšlení částí citace.
2. Poté každé dvojici rozdejte sady kartiček s částmi citace⁹ a nechte je porovnat tyto části s těmi, které sestavili (**cca 2 minuty**).
3. Vyzvěte je, aby sestavili pořadí částí v sadě (**5 minut**) a aby si řešení porovnali mezi dvojicemi (**3 minuty**).
4. Ukažte jim správné pořadí a diskutujte, proč vypadá právě takto a zda tomuto pořadí rozumí (**5 minut**).

ÚKOL 3: JAK CITUJEME [25 minut]

1. Nejprve nechte žáky, aby ve dvojicích přemýšleli nad jinými způsoby tvorby citace než ručním (**5 minut**). Kromě generátoru zmiňte např. knihovny či online databáze, kde bývají citace u děl také uvedeny, případně u online publikovaných děl (konkrétní uvedení citace s odkazem "citujte toto dílo").
2. Při práci s generátorem je nejprve nechte, aby si na tvorbu obou uvedených citací přišli sami (**15 minut**). V závěru ukažte správný postup vygenerování obou děl a zeptejte se, zda se váš výstup liší od výstupu žáků (**5 minut**).

ÚKOL 4: JAK CITUJEME VE WIKIPEDII [25 minut]

Předtím, než se žáci pustí do tohoto úkolu, připomeňte jim, jak se přihlásí na Wikipedii, kde najdou své Pískoviště a jak jej mohou editovat, tj. ukažte jim oba režimy – vizuální editor i editor zdroje.

V případě, že nemají svůj účet na Wikipedii, je nutné s nimi projít registraci a úvodní seznámení s editorským prostředím Wikipedie vč. Pískoviště (odkazy na návody najdete v příloze této příručky).

Dále je nechte pracovat zcela samostatně podle zadání a pouze pomozte individuálně, pokud si nevědí rady. Na závěr zkontrolujte správně vložené citace i sekci Reference, případně ukažte řešení celé skupině.

⁹ Materiál najdete v příloze této příručky.

AKTIVITA 5

CITUJEME ZDROJE V ENCYKLOPEDICKÉM ČLÁNKU

PRACOVNÍ LIST PRO ŽÁKY

ÚKOL 1: PROČ CITUJEME

ZADÁNÍ (čtveřice):

1. Proč citujeme texty, ze kterých čerpáme informace pro naše články a práce, které píšeme? Diskutujte ve čtveřici a dejte dohromady alespoň 3 důvody. Ty potom porovnejte s jinou čtveřicí.

ÚKOL 2: CO CITUJEME

ZADÁNÍ (dvojice):

1. Co byste vy sami chtěli, aby o vašem článku uvedli jiní? Jak by ho měli citovat? Sestavte pět částí, které by podle vás neměly v dané citaci chybět.
2. Podívejte se na obecné části citace, které vám rozdal učitel, a porovnejte je s těmi, které jste sestavili vy ve dvojici. Liší se nějak obě skupiny prvků uváděných v citacích?
3. Sestavte části od učitele za sebou v pořadí, jak si myslíte, že by podle vás měly být uvedeny ve správné citaci. Porovnejte své pořadí s dalšími dvojicemi.

ÚKOL 3: JAK CITUJEME

ZADÁNÍ (dvojice, individuální):

1. Jaké jiné způsoby, kromě ručního, máme pro vytváření citace? Diskutujte ve dvojici a následně v celé třídě/skupině.
2. Spustěte si generátor citací na stránce citace.com a pokuste se pomocí něj vytvořit citaci na
  - a. online webový článek dle vlastního výběru,
  - b. tištěnou publikaci prodávanou ve vybraném knihkupectví dle údajů z jejich webu.

ÚKOL 4: JAK CITUJEME VE WIKIPEDII

ZADÁNÍ (individuální):

1. Na Wikipedii, v editačním prostředí (volba Editovat) svého Pískoviště otevřete volbu "Citace" a prozkoumejte možnosti tvorby citací pomocí tohoto nástroje.
2. Prostřednictvím Vizualního editoru vložte na své Pískoviště dvě vybrané věty z článku, který jste pro citaci použili v předchozím úkolu (viz úkol 3, bod 2a).
3. Nástrojem Citace ve Wikipedii vytvořte bezprostředně za první větou citaci jejím automatickým vygenerováním pomocí vložení URL adresy daného článku.
4. Pomocí stejného nástroje vytvořte bezprostředně za druhou větou citaci pomocí volby "Použít existující" (vyhledejte právě vytvořenou citaci a tu vyberte).
5. Prostřednictvím Vizualního editoru vložte na své Pískoviště jednu vybranou větu z knihy, kterou jste pro citaci použili v předchozím úkolu (úkol 3, bod 2b).
6. Nástrojem Citace vytvořte citaci dané publikace ručním způsobem, vyplněním konkrétních polí (viz úkol 2, bod 3).
7. Za tyto citace přidejte novou kapitolu s názvem Reference (ve stylu Podnadpis 1) a do ní vložte seznam referencí pomocí volby "Vložit – Seznam referencí" v menu Vizualního editoru. Uvedené změny poté zveřejněte a editaci před samotným zveřejněním vhodně okomentujte.

A CO DÁL?

V příručce jsme vám nabídli pouze ochutnávku aktivit, do kterých se můžete se svým žáky ve výuce pustit. Pokud jste prošli všech pět, mají vaši žáci kvalitní a dostatečný základ pustit se do samostatného editování Wikipedie.

JAK SE SE ŽÁKY PUSTIT DO EDITOVÁNÍ

Ze zkušenosti víme, že pro středoškoláky je příliš náročné založit rovnou samostatný článek, proto vám doporučujeme začít následujícími variantami editování:

- opravy překlepů či gramatických chyb,
- rozšíření stávajícího článku,
- doplnění informace včetně citace/reference do existujícího článku,
- skupinová práce na jednom článku,
- překlady částí článků.

O ČEM PSÁT

Důležitým kritériem pro výběr tématu článku je samozřejmě zájem konkrétního žáka. Je důležité, aby žáci měli k danému tématu pozitivní vztah, pro učitele je zároveň nezbytné, aby se téma vztahovalo k obsahu výuky. Proto doporučujeme provést výběr společně.

Pokud byste například měli chuť psát o památkách ve vašem regionu, využijte nástroj Mapa památek (**mapapamatek.wikimedia.cz**), který vám zobrazí jen ty památky, které ještě nemají svůj vlastní článek na Wikipedii.

STUDENTI PÍŠÍ WIKIPEDII

Pokud budete se svými žáky vytvářet či rozšiřovat články na Wikipedii, zapojte se do navazujícího vzdělávacího programu **Studenti píší Wikipedii (studenti.wikimedia.cz)**, ve kterém studenti vysokých škol místo seminárních prací zpracovávají encyklopedická hesla.

V rámci tohoto programu pro vás máme připraveny další podpůrné materiály. Zaregistrujte se na stránce studenti.wikimedia.cz/registrace a my vám je zašleme.

DVPP KURZY WIKIMEDIA PRO PEDAGOGY

Pokud se vám naše aktivity líbí a chtěli byste se v této oblasti rozvíjet dále, nabízíme školám či jednotlivcům 3 na sebe navazující jednodenní kurzy pro pedagogické pracovníky, kde:

- vám detailně představíme Wikipedii z pohledu editora i po technické stránce,
- pomocí příkladů dobré praxe ukážeme, jak lze Wikipedii využívat jako nástroj pro rozvoj kritického myšlení a digitální gramotnosti,
- seznámíme vás s Nástěnkou pro učitele, sloužící pro správu vašich žáků během editací Wikipedie,
- prodiskutujeme vaše otázky ohledně Wikipedie,
- podíváme se na další editační a needitační aktivity s Wikipedií a vytvoříme si aktivity do vlastní výuky.

Programy jsou akreditovány MŠMT v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

- Základy Wikipedie – Wikipedie jako vzdělávací nástroj
- Jak editovat Wikipedii ve výuce (ICT)
- Uč (s) Wiki – metody a aktivity s Wikipedií

PŘÍLOHY

MATERIÁLY K AKTIVITÁM: AKTIVITA 4

NÁZVY A PŘÍKLADY STYLŮ (úkol 1)

Poznámka: Každý žák obdrží 1 sadu rozstříhaných 8 kartiček (4 názvy stylů a 4 příklady).

PUBLICISTICKÝ STYL	Listopadová revoluce v roce 1989 vystavila Václava Havla (5. října 1936 až 18. prosince 2011) do situace, kterou dosud neznal: musel převzít roli skutečného politika, tedy někoho, kdo oslovuje a vede masy. Existenciální pojetí veřejného působení jako „života v pravdě“ neboli tzv. nepolitickou politiku rychle vystřídala plná náměstí a boj o moc jak s končícím komunistickým režimem, tak v rámci široké protirežimní koalice. Euforie z pádu komunismu se totiž čím dál tím více prolínala s rostoucími ambicemi skupin i jednotlivců. Václav Havel zemřel přesně před sedmi lety. (1)
UMĚLECKÝ STYL	Když přišel Václav Havel na Hrad, musel si pořídit pár solidních obleků a taky smoking. Tehdejší kancléř Karel Schwarzenberg ho uklidňoval: „S tím si nedělej starosti, Václave, já to zařídím.“ Po pár dnech přijel menší čiperný chlapík, prezidenta měřil ze všech stran, pak si něco špítali se Schwarzenbergem a zase zmizel. Po pár dnech se objevil s téměř hotovým smokingem, vyzkoušel ho, tu něco přitáhl, tu něco povolil a zase odjel. Pak přišel balík se smokingem a s ním účet. Prezidentovi se udělalo nevolno. Byl to nejlepší krejčí z Londýna. Ještě po letech se prezident občas obrátil na svého tajemníka s otázkou: „Vladimíre, ten smoking už je splacený?“ (2)
ŘEČNICKÝ STYL	Milí spoluobčané, čtyřicet let jste v tento den slyšeli z úst mých předchůdců v různých obměnách totéž: jak naše země vzkvétá, kolik dalších milionů tun oceli jsme vyrobili, jak jsme všichni šťastni, jak věříme své vládě a jaké krásné perspektivy se před námi otevírají. Předpokládám, že jste mne nenavrhli do tohoto úřadu proto, abych vám i já lhal. Naše země nevzkvétá. Velký tvůrčí a duchovní potenciál našich národů není smysluplně využit. Celá odvětví průmyslu vyrábějí věci, o které není zájem, zatímco toho, co potřebujeme, se nám nedostává. Stát, který se nazývá státem dělníků, dělníky ponižuje a vykořisťuje. Naše zastaralé hospodářství plýtvá energií, které máme málo. Země, která mohla být kdysi hrdá na vzdělanost svého lidu, vydává na vzdělání tak málo, že je dnes na dvaasedmdesátém místě na světě. Zkazili jsme si půdu, řeky i lesy, jež nám naši předkové odkázali, a máme dnes nejhorší životní prostředí v celé Evropě. Dospělí lidé u nás umírají dříve než ve většině evropských zemí. (3)
ENCYKLOPEDICKÝ STYL	Václav Havel (5. října 1936 Praha – 18. prosince 2011 Vlčice-Hrádeček) byl český dramatik, esejista, disident a kritik komunistického režimu a později politik. Byl devátým a posledním prezidentem Československa (1989–1992) a prvním prezidentem České republiky (1993–2003). Václav Havel působil v 60. letech 20. století v Divadle Na zábradlí, kde jej také proslavily hry Zahradní slavnost (1963) a Vyrozumění (1965). V době kolem pražského jara se zapojil do politické diskuse a prosazoval zavedení demokratické společnosti. Po násilném potlačení reform vojenskou invazí států Varšavské smlouvy byl postižen zákazem publikovat a stal se jedním z prominentních disidentů, kritiků tehdejšího normalizačního režimu. (4)

MATERIÁLY K AKTIVITÁM: AKTIVITA 5

SADA KARTIČEK S ČÁSTMI CITACE (úkol 2)

Poznámka: Každá dvojice obdrží 1 sadu rozstříhaných 9 kartiček.

PŘÍJMENÍ	JMÉNO	NÁZEV
MÍSTO VYDÁNÍ	VYDAVATEL	[ONLINE]
DATUM VYDÁNÍ	DATUM CITOVÁNÍ	URL

PŘÍJMENÍ	JMÉNO	NÁZEV
MÍSTO VYDÁNÍ	VYDAVATEL	[ONLINE]
DATUM VYDÁNÍ	DATUM CITOVÁNÍ	URL

POUŽITÉ ZDROJE

1. MLEJNEK, Josef ml. Václav Havel - prezident, který přijal odpovědnost a uměl dobře hrát v zákulisí. Reflex [online]. 18. 12. 2018 [cit. 2019-02-21]. Dostupné z: https://www.reflex.cz/clanek/historie/85345/vaclav-havel-prezident-ktery-prijal-odpovednost-a-umel-dobre-hrat-v-zakulisi.html?fb_comment_id=2259752117371253_2260103737336091
2. ŠPAČEK, Ladislav. Deset let s Václavem Havlem. Praha: Mladá fronta, 2012. ISBN 978-80-204-2651-2. Dostupné z: <http://www.ladislavspacek.cz>
3. HAVEL, Václav. Novoroční projev prezidenta ČSSR Václava Havla. Wikizdroje [online]. 1. ledna 1990 [cit. 2019-02-21]. Dostupné z: https://cs.wikisource.org/wiki/Novoroční%20projev%20prezidenta_ČSSR_Václava_Havla
4. Václav Havel: In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2019-02-21]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Václav_Havel

NÁVODY PRO PSANÍ WIKIPEDIE¹⁰

NEŽ ZAČNETE EDITOVAT

1. Volba uživatelského jména (WP:U)
- 2. Registrace (WP:Registrace)**
3. Uživatelské nastavení (Nápověda:Nastavení)
- 4. Pískoviště (Nápověda:Pískoviště)**
5. Uživatelská stránka (WP:US)

EDITACE ČLÁNKU

- 1. Wikilinky (WP:Wikilinky)**
2. Kategorie (Nápověda:Kategorie)
- 3. Reference (WP:REF)**
4. Externí odkazy (WP:EO)

PŘED PUBLIKOVÁNÍM

1. Závěrečné sekce (Nápověda:Závěrečné sekce)
2. Diskuse (WP:DS)
- 3. Historie stránky (Nápověda:Historie stránky)**
4. Shrnutí editace (WP:SE)
5. Malá editace (WP:ME)

TIPY A NÁPADY PRO EDITORY

1. Co dělat pro Wikipedii (Nápověda:Co dělat pro Wikipedii)
2. Časté chyby (WP:ČC)

POKROČILÉ EDITACE

1. Psaní ve wikikódu (WP:FT)
2. Infobox (WP:Infobox)
3. Tabulka (WP:Tabulka)
4. Nálepky (WP:Nálepka)
5. Rozcestníky (WP:RO)

ŠABLONY

1. Šablony (WP:Š)
2. Pracuje se (Šablona:Pracuje se)
3. Ve výstavbě (Šablona:Ve výstavbě)
4. Pahýl (Šablona:Pahýl)
5. Překlad (Šablona:Překlad)

PRÁCE S OBRÁZKY

1. Nápověda k obrázkům (Nápověda:Obrázky)
- 2. Vložení obrázku do článku (WP:Obrázek)**

NÁPOVĚDA, POMOC, PRŮVODCI A JINÉ NÁVODY

1. Portál Wikipedie (WP:Portál Wikipedie)
2. Nápověda (WP:HELP)
- 3. Potřebuji pomoc (WP:POMOC)**
- 4. Průvodce (WP:Průvodce)**
5. Příručka a návody kurzu Senioři píší Wikipedii (WP:Senioři píší Wikipedii/Nápověda)

---

¹⁰Na tento obsah se dostanete na stránce Wikipedie vepsáním zkratky v závorce do tamního vyhledávacího pole.

KONTAKT

- studenti@wikimedia.cz
- <https://ucswiki.wikimedia.cz>
- Studenti píší Wikipedii

Elektronickou verzi příručky si můžete otevřít nebo stáhnout ve formátu PDF na Wikimedia Commons pod názvem [Wiki příručka Uč \(s\) Wiki 2023.pdf](#).

Příručka Uč (s) Wiki

Vydavatel: Wikimedia Česká republika, Slovenská 1705/21, Praha 2, 120 00, IČ: 22680560
Publikováno pod licencí Creative Commons BY-SA 4.0 (Uveďte původ – Zachovejte licenci)

info@wikimedia.cz
www.wikimedia.cz

Sestavili: Jaroslav Mašek, Gabriela Boková a Lucie Schubert, Licence použitého textu: CC BY-SA 4.0.
Licence použitých obrázků:
Obrázky použity prostřednictvím Wikimedia Commons, <https://commons.wikimedia.org>.

Korektor: Martin „Bazí“ Strachoně
Editoři: Pavel Bednařík, Lucie Schubert
Grafický design a sazba: Ema Bláhová

1. vydání
Rok vydání: 2023

ISBN: 978-80-909009-0-5 (tisk)
ISBN: 978-80-909009-1-2 (online, PDF)

UČ (S) WIKI

Wiki patří do vzdělávání.

Uč (s) Wiki je název nejen této příručky, ale také celé oblasti aktivit Wikimedia ČR v rámci Programů pro školy.

Skrze akreditované kurzy pomáháme učitelům zařadit do vzdělávání žáků základních a středních škol rozvoj kritického myšlení a digitální gramotnosti. Mladá generace se díky tomu učí pracovat se zdroji a informacemi.

Cílem činnosti spolku Wikimedia Česká republika je zpřístupňování informací, rozvíjení vzdělanosti a podpora šíření svobodné tvorby a projektů Nadace Wikimedia na území České republiky.

Svobodný přístup k poznání je v dnešním světě nutností.

Je na čtenářích a čtenářkách, aby vybírali správné zdroje a informace si dokázali ověřit. I to je učíme v rámci našich vzdělávacích aktivit.

Naším posláním je rozvíjet svět svobodného poznání pro všechny a celoživotního vzdělávání.

Přispíváme k přílivu nováčků na Wikipedii, pomáháme rozšiřování povědomí o projektech Wikimedia a prohlubujeme vztahy a aktivity v rámci české wikikomunity.

www.wikimedia.cz

**Společně budujeme svět, ve kterém má každý člověk
volný přístup k veškerým lidským znalostem
a právo k nim svobodně přispívat.**

